

CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA OBIECTELOR DE OS ȘI CORN DE CERB DIN MUNICIPIUM SEPTIMIUM APULENSE. DESCOPERIRI RECENTE

Mihaela BLEOANĂ^a, Florin CIULAVU^a

^a Institutul de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion”, Tulcea; e-mail: mihaela.bleoanca@yahoo.com, florinciulavu@yahoo.com

Keywords: Apulum, canabae, bone and antler items, workshop

Abstract: The authors present a batch of 81 items made of bone and antler found in 2016 and 2017 in Alba Iulia, in the southern sector of Municipium Septimium Apulense, with the occasion of preventive archaeological researches. Based on the discovered fibula, the bone and antler pieces were chronologically dated to the 3rd century, more precisely, from the beginning of the century to the Aurelian withdrawal.

The vast majority of items were discovered in 2017. Among them two unfinished pieces were identified. In our opinion this speaks for the existence in the researched area or in its proximity of a small workshop for bone and antler processing. The discovered items belong to the following categories: toiletries and adorns (bone hair pins, a deer antler pendant), household items (needles, needle boxes, perforators), gaming pieces (tokens), a musical instrument (whistle), a medical instrument (spatula), and some fragile pieces with uncertain attribution.

Significant quantities of objects made of bone and red deer antler have been discovered in the Roman canabae / municipium Septimium Apulense during the archaeological excavations, both preventive and systematic, undertaken so far. Most of them are already assessed in the scientific literature. This recently discovered artefacts are useful to complete our information about this category of items from Dacia in general and from Apulum in particular.

Cuvinte-cheie: Apulum, canabe, obiecte de os și corn, atelier

Rezumat: Autorii prezintă un lot format din 81 de obiecte, obținute din os și din corn, descoperite în anii 2016 și 2017, la Alba Iulia, în sectorul sudic al Municipium Septimium Apulense, cu ocazia unor cercetări arheologice preventive. Pe baza unora dintre fibulele descoperite, piesele de os și corn au fost încadrate cronologic în secolul al III-lea, mai precis, în intervalul cuprins între începutul secolului și retragerea aureliană.

Proape toate obiectele au fost descoperite în cercetarea întreprinsă în anul 2017. Între acestea, au fost identificate și două piese în curs de prelucrare, datorită cărora luăm în considerare posibilitatea ca, în zona cercetată de noi sau în proximitatea ei, să fi existat un mic atelier de prelucrare a osului și cornului. Amintim aici categoriile de obiecte descoperite: piese de toaletă și podoabă (ace de păr de os, un pandantiv de corn de cerb), piese de uz casnic (ace de cusut, cutii pentru ace, străpungătoare), piese pentru jocuri (jetoane), un instrument muzical (fluier), un instrument medical (spatulă) și câteva piese fragmentare cu atribuire incertă.

În cercetările arheologice preventive și sistematice întreprinse până în prezent în canabele romane / municipium Septimium Apulense, au fost descoperite importante cantități de obiecte realizate din os și din corn. Cele mai multe dintre acestea au fost introduse în literatura de specialitate. Piesele publicate în prezentul articol ajută la completarea informațiilor cunoscute despre această categorie de artefacte descoperite la Apulum, în special, și în Dacia, în general.

INTRODUCERE

Studiile dedicate obiectelor prelucrate din os și din corn descoperite la Apulum nu sunt multe la număr, cu toate că anual colecțiile muzeului din Alba Iulia se îmbogățesc cu zeci de astfel de piese. Până în prezent, este cunoscută o singură lucrare cu caracter monografic, în care a fost abordată problematica pieselor de os, corn și fildeș descoperite la Apulum¹ și câteva lucrări în care au fost publicate descoperiri de astfel de obiecte de pe raza anticului Apulum, la care se adaugă câteva exemplare incluse în cataloage de expoziție.

Scopul acestui articol este de a introduce în literatura de specialitate un lot compus din 81 de obiecte realizate din os și din corn, descoperite cu ocazia a două cercetări arheologice preventive, întreprinse în anii 2016 și 2017, în sectorul sudic al canabelor romane de la Apulum². Acestea au fost ridicate la rang de *municipium* de către Septimius Severus în anul 197³, iar, mai târziu, după unele opinii, *municipium*-ul a devenit *Colonia Nova Apulensis*, în timpul lui Traianus Decius⁴.

¹ Ciugudean 1997.

² Ciulavu et alii 2018; Ciulavu, Bleoancă 2018. Din colectivele de cercetare au făcut parte Florin Ciulavu (responsabil științific), George Bounegru, Ilie Lascu, Mihaela Bleoancă (membri).

³ Ota 2012, p. 7.

⁴ Moga 1987, p. 157. Pentru o discuție mai amplă, vezi Ota 2012, p. 45.